

Latwērfchu Awīfš.

53. gabagahjums.

No. 18.

Dreščdeenā, 1. (13.) Mai.

1874.

Redakteera adrese: Pastor Sakranowicz, Lutringen pr. Frauenburg, Kurland. — Ekspedizija Westhorn k. (Reyher) gramatu bohde Jelgawā.

Rahditajs: Wišjanakahs šinas. Daščadas šinas. Kalnamuščas un Pentules draudse. Daščadus radības kā laifa pareģoni. Jauneklis un robšite. Atbildas. Naudas tirgus. Labības un preišču tirgus. Sludināšanasas.

Wišjanakahs šinas.

Behterburga. Leelširstene Wera Konstantinowna 26. April pulksten 1 pehz pusdeenās Stuttgartē tapa salaulata ar Wirtembergas herzogū Eugen (laši Guschehn). Augstu pabri laulaja paprečšch kreewu un tad luteru mahžitajs. Muhsu Kungs un Keisars ari bijis kahšās.

Behterburgas wahzu awīfšes isdširdejuščas, ka muhsu Keisara oħtra debla, leelširsta Wladimira Aleksandrowiſcha augstai bruhtei, Meklenburg-Schwerines prinčefenei Marijai, nebuhšohht kreewu tiziba japeenam, kā tas lihds šchim bij katrai prinčefenei jadara, kas kreewu leelširstu prezeja, bet ka wina palikšohht šawā tehwu tizibā, pr. luteru tizibā.

Berline. Wahzijas Keisars, Wilhelm I., ees us Wišbahdeni, kur kahdas 2 nedēlas paliks. No turenēs atpakaļ reišodams wīnšch Ems pilšchta apmellešohht muhsu Keisaru un tad lihds Jahneem palikšohht Babelbergas pilš.

Grafa Arnima weetā firšs Hohenlohe-Schillingšfiršs ir apstiprinahts par Wahzijas suhtitu Parīšē. R. S—z.

Muhsu Kunga un Keisara oħtrš dehlš, leelširstš Wladimirs (dšimis 1847. g.) ir bruhtgans tapis no Meklenburgas prinčefes Marijas (dšimusi 1854. g.). Augstais bruhtes pabris tahš deenas Berlinē ar muhsu Keisaru lohpa bijis. Bruhtgans no Berlīnēs nobrauzis us Meklenburgu bruhtes wežakus apzeemohht.

Berlīnēs awīfšes nešs firšnigus šweizinasčanas wahrdus par gohda augstajam weesim, Kreewu Keisarim Aleksandram, Wahzšemes ustizigam draugam un apleezina, ka wahzu tautā ne kad nesudihš ta pateiziba par to, ko Kreewu Keisars Wahzšemei grubtāš laikōš rahdijis.

Samaras luteru mahžitajs Gahlnbāč zaur „Nig. Zeit.“ isfludina šinas par tahm mihlestības dahwanahm, kas prečšch isdalīšanas ihpašchi zaur wina rohlahm is muhsu pusehm peefuh-titas; lohpa bijušchi 8135 rubl. un 10 kap. eesuh-titi, kas prečšch fehklas un maišes un ari drehbehm teem truhkumu zeetejeem isdaliti, kā klahatāš aprakstis to israhda. Wišu to nabadšinu wahrdā, kureem leela palihdšiba rahdita, firšnigas pateizibas tohp dahwanatajeem pašneegtas.

Wehl pee Wiššemes un Kuršemes komitejahm lafahs daščas dahwanas lohpa prečšch bada zeetejeem. Kad nu Samarā tahš behdas gohds Deenam ir nokarotāš, turpretim Bešarabijā, kā luteru mahžitaji no turenēs par šawahm kolonistu draudšehm raksta, wehl lohiti leelš truhkums daudšus špeesch, tad gan buhtu us to jadohma, tahš dahwanas, kas wehl tagad šalāšees, nesuhthohht wis wairš us Samaru, bet Bešarabiju.

S.

Daščadas šinas.

No eelššemehm.

No Dohbeles pufes mums raksta tā: „Taisniba pa-augšina weenu tautu, bet tas grehks ir to laušchu šamaitašchana.“ Šcho šwehtu wahrdu eewehrojoht gan širdš šahp, ka ta netaisniba ar šaweem daščadeem lihkumeem wehl muhsu widū daudšahrt šipri šet un daudššem pee širdihm šeenahš. Muhsu puši mehds par weenu no tahm gaischakahm eeflatiht un daščas leetās to ari tā war nosaukt. Bet ari pee mums deewamschehl netruhkst wis wehl tahdu, kas daudš leelaki draugi tai netaisnibai ne kā tai taisnibai. To atjehgt, ar wahrdēem apleezinaht un wišā dšihwē un tais amatōš, us ko ir zelti, ari to parahdiht, ka taisniba ir weena šwehta augsta leeta, kurai ir šaws weenš šinams zelšch, kas neleekahš lohžitees nei zaur weena patikšchanu un oħtra nepatikšchanu, nei zaur draudšibahm, nei zaur eenaidibahm, radu un šwešču buhšchanahm, luhgšchanahm waj dahwanahm waj ziteem eeme-fleem — ak zil tur wehl truhkst daudš muhšjeem! Bet kā wiššem nakts putneem gaisma reebj, tā zeru, ka ari šchee nakts putnini šipri zaur to diltu, kad tee netaisnibas zeli un darbi taptu gaismā wilkti un wišu prečšchā atklahti. Gribu šchoreis tē til weenu masaku gadijumu usšihmeht, kur ari nešpehjahm šaprašt, kā tas tā war notikt. Apakšch S. muiščas kahds wežš wihšs dšihwo us ihri weenā wežā frohgā. Pehz nolihkšchanas tam ihrneekam ir peefohlihts, ka ta štede, ihpašchi tas jumts tiks tā lohpts, ka lohpi un bariba tur warehš bej šlahdes šahweht. Bet to tas ihres deweješ no šawas pufes nepeepilda, turpretim to gan šin peeprašiht, lai ihrneekš ihres naudū malka. Un ko dohmajeet? Ihrneekš netohp nei prečšch kahdas teefas šauktš, nei tam tohp kahds špreedums šludinahts, nei kahda isuhtrupešchana peedraudeta waj peeteikta, bet it peepeschi, ihrneekam pašcham mahjā ne-efohht, nahk un nem 2 gohwis un daščas aitas no šakka un til daščēem mahju laudihm klahht efoht tohp tuhdaļ us weetas uhtrups pataišihhts un tee lohpi pahrdohhti, tā ka tee pašchi teefnešchi ir lihds tee pirzeji. Gan nu ta leeta šinams tā nepaliks, un ir jau augstakahm teefahm eedohta, bet waj lai nebrihnamees par to, ka tahdas teefasčanas pee mums war notikt?

W. C.

Šcho šuhdšibu pehz ta eesuh-titi raksta nešpehjam deegan nošwebrt un luh-dšam, lai kahds no teem teefnešchēem, kas mana, ka ta leeta us wīneem šihme-jahš, gribetu mums no šawas pufes par to leetu šlaidrakas šinas mihli peefuh-tiht.

Redakz.

Kuršemes laukškohlu leetā. Gan šipri zerejahm, ka jau ar šcho pawafaru buhšim šagaidijušchi wišpahrigu šloklas likumu prečšch muhsu laukškohlahm, pehz kahda ihpašchi tagad, kur ar šloklas dšihwes usplaukšchanu ari wišwifadas at-

wafes fchaujahs un preeki ar behdahn jauzahs, jo wairaf ilgo-jamees. Bet kà dširdam, tai leetai wehl ir fawi kawekki zelà bijufchi, tà ka nau bijis eefpehjamš to galu fafneegt un zeri-bahm japaleef gan lihds rudens laifam turpmal atliktabm. Un tomehr fchi leeta, ta jauna likuma ifnahlfchana karajahs jo fipri kohpà ari ar to nodohmu un wehlefhanohs, kahdu jau agraf efam minejufchi, prohti pehz wiſpabrigas Kurſemes fkhlotaju ſapulzes, jo til ween tahds likums ſpehj eerahdiht fkhlotajeem drohſchu ſtahwolli, kohpoht uſ ſinamu darba ga-balu un wilkt ap wiſeem ſwehtigu ſipru ſaiti. Ihſi preekfch ſchahda likuma ifnahlfchanaſ, kur tatſchu turpmal tiks ſkaidri eefihmehts, kur, kà un uſ ko konſerenzes leetu grunteht, ſinamš taš prahts uſ to maſaf nefahs, weenu leetu zelt un uſnemt, kaš pehz neził mehneſcheem buhtu atkal jagreeſch zitadà zelà. Tapehz tad ſaprohtam gan, ka daudſi no fkhlotajeem paſcheem, kaš gan wiſi wehlahs pehz wiſpabrigas Kurſemes fkhlotaju konſerenzes, tomehr ſawas dohmaš iſſafa uſ to, ka ſchim gadam, kur ta leeta wehl tà ſtahw, lai labaf ta wiſpabriga konſerenzes wehl paleef. Un ari wehl weena ohtra eemeſla labad wini wehlahs ſcho leelo konſerenzu lihds nahkofſham ga-dam wehl atzelt, jo ſchim gadam buhtu wehl weenš preekfch-fohlis ſperamš: kà jau agraf uſ to norahdijahm, Kurſemes fkhlmieſteru leelais pulks ar fkhlas leetu negrib eet lehze-neem, bet drohſcheem ſohleem, un tapehz ſaka, ka ſchim gadam efoht wehl taš preekfchdarbs iſdaramš, prohti ka taš tiktu iſ-gahdahts, ka wiſdš 7 Kurſemes prahweſtu aprinkš tohp ſchĩni gadà tahdas konſerenzes noturetāš, kur wiſi ta ap-riinka fkhlotaji (30—50) dalibu nem. Libds ſchim taiš ap-riinkš ir pa 1, 2, 3 ſchĩrti pulzini bijufchi, wehl weena un ta paſcha aprinka fkhlotaji nau wiſi waigu waigà faredeſju-ſchees un ar ſawahm dohmahm faſtapuſſchees, lai tad wehl papreekfchu ſchee pulzini faleijahs weendš. Kà dširdam ſchihs leetas iſdarifchana ir wiſadi nodohmā nemta; tur warehs jo gairſchaki iſſwehrt tahs kohpu leetas, tahs waijadſibas pehz wehl leelakas ſapulzes un ari wiſuš tohs darba ſpehkuš uſ to; tad buhs ſchini gadà tee 7 pihlari jau gatami un uſ fchi droh-ſcha pamota, kaš atſpeediſees uſ paſchu dſihwi, warehs ar Deewa palihgu nahkofſchà gadà ſteeptees ta weena wiſpabriga welwe, kohpodama, ſegdama un glihtodama. Kaudſiſim tad wiſpirms, ka ſchi leeta lai noteef.

No Saldus puſes. Aukſtais gairš ar ſaweem wehjeem un wehſahm naktihm ir daudš weetas lauſeem to preezigu iſ-ſlatu panehmis; ja nenahl drihs ſiltaks gairš paſaf, tad war gan behdas raſtees. Daudſeem lohpu ehdamais pawifam jau pee gala un tomehr lohpi mahjās jatura. Zau ſwehtdeen to 21. April ſakrita labi ſipra ſneega ſahrtina, bet pa laimi nahza tuhdał ſiltums pee 6 grahdi un ſneegš bij atkal nokuſis un ſehja un ſahlite likahs atweldſejuſees. Schodeen atkal pa-ſchà Jurga deenas rihtā ſniga til beea ſahrtā, ka redſejahm daſchus ar ſamanahm brauzam. Redſejim nu, kahds laikš nahkš paſaf.

Muſſu Kungs un Keiſars jau iſgahjuſchu ſwehtdeen bij Berlinē atbrauzis; trihs augſti generali bij pretim iſbrau-kuſchi, to pee trohbefchāš ſanemt; lihds ar muſſu Keiſaru brauz tee leelſirſti Konſtantine, Alekſejš un Wladimirš. Aug-ſteem weeſeem par gohdu tiks Berlinē ſaldatu munſturi un zi-taš iſrahdiſchanaš noturetāš. Tapat ari Englandeefchi ſipri ween fataiſahs, ka war Kreewu Keiſaram Englantē efoht tahs zeema deenas jaukaš dariht. Londones pilſeha waldbiba ir noſpreeduſi Kreewu Keiſaru peeſkaiht ſaweem „gohda

birgereem“ un ſcho gohda birgera ateſtahti grib Keiſaram pa-ſneegt ſelta lahdiť, kaš kohti ſkunſtigi iſſtrahdata un maſfa leelu nauđu. Starp zitahm leetahm, ko tur Keiſaram preek-ſchà zelš, tohp ari peeminehtš Wolwittſchāš leelais damſ-ahmurs, ar ko kaš leelo gabalu ſtohbrius. Wiſš tohpohť ſa-gatawohtš, ka Keiſaram turp nonahkohť warehs iſrahdiht ah-mura warenu ſpehku un kalt leela gabala ſtohbri. Zau taš leelais ahmurs Wahzjemē Krupa ſabriki, kur kaš tehrauda lee-lohs gabaluš, ir ko redſeht, wiſſch ſwer 200 birkawi, bet Englandeefchi ſawu leelo ahmuri ir tà eeriktejuſchi, ka wiſſch ſtrahdahš ar 4 reiſ til leelu ſwaru. Un to war gan ari dohmaht, kad dšird, ka ahmurs ir 7¹/₂ aſis augſtumā; ta krahpne, kaš wini kurina iſſlatotees kà leela ehka un ta krahpneš mute efoht til leela, ka tur ar leelu kareeti waretu ebraukt.

Kuldigas wahzu draudſē iſg. zetordeen to 18. April tika jauki miſiones ſwehtki noſwehtiti. Ne ween pilſeha draudſe, bet ari daudſi no apfahrtenes nehma dalibu pee ſcheem ſweht-keem; no mahzitajeem bij 10 kohpā. Starp teem ari Gurland mahzitajš no Zelgawaš, wiſeem laſitajeem paſihštams zaur ſawu ſwehtigu darboſchanohs pee Zubdu miſiones leetas. Kuldigas baſniza zaur draudſes miheſtibu ir wiſadi jauki ap-kohta un puſchkota, ſwehtkeem par gohdu bij wiſi baſnizaš krohna lukturi aiſdegti, altariš apliktš ar dahrgahm, ſkai-ſtahm pukehmu un krahpneem mihligeem ehrgelu balſeem at-ſkanohť wiſi ſanahkuſchee jutahs uſ weenu ſwehtku draudſi ſa-weenoti. Miſiones ſprediki tureja Lutrinu mahzitajš par Zahn. ew. 10, 16. Pehz tam Kurſiſchu zeen. mahzitajš Graſš ſawā miſiones runā iſrahdija pee ta Deewa wihra L. Harmſa, no Hermansburgaš, ko tizigš zilwekš Kriſtus ſpehka ſpehj dariht miſiones darba laukā. Kuldigas wahzu mahzi-tajš atkal ar ſawu jauku iſteikſchānu runaja par teem tizibaš tehweem, kaš pirmees to ewangeliuma ſehku uſ Indiju neſu-ſchi. Kad preekfchpuſdeenas deewakalpoſchana bij beigta, tad wiſi dewahs uſ mahjahm. Pulkten 5. atkal ſanahza un tur tad atkal Gurland mahzitajš ar ſwarigeem un dednigeem wahrdeem iſ Gſaj. 40. nod. ſmeldamš lika pee ſirdš, ka tai Kriſtus draudſei ar to preeka wehſti, ko ta pati ſadſirdejuſi, buhs eet un eepreezinahť ta Kunga laudiš, tohs paklihduſchus Iſraeka behrnuš. Pehz nobeigtāš deewakalpoſchanaš baſniz-laudiš bagatigi meeloti un ſwehtiti ſchĩhrahš no ſchĩhm ſwehtku ſtundinahm.

Leepajā iſg. nedetu tika ſagaidihtš walſis zelu miſiſter kungs graſš Bobriņski, gribedamš redſeht un noſpreeſt, kaš wiſš preekfch Leepajaš ohſta wehl buhtu daramš.

Rihgā 17. April, kà muſſu wiſuſcheglika Keiſara dſim-ſchanaš deenā, tika pamatu alminš likts jaunai gimnaſijai, tai kreewu „Aleksander gimnaſijai.“ Preekfch ſchi nama uſtai-ſiſchanaš ir no krohna atwehleti 117 tuhkt. rubl.

Rihgā Freiwirth k. dſelſzeku ratu ſabriki beidſamajā laikā efoht daudš wagoni atkal apſtelleti, kahdi 900 preekfch Kree-wuſemes. Kà leekahš Rihga ir ihpaſchi deriga weeta preekfch tahda ſabrika; kohka materialš ir weegli panahkamš, kugo-ſchanaš laikš Rihgai ir labi ilgš, ari ſtrahdneeki nau wehl til dahrgi, ka daſchāš zitāš weetas.

Gar Dinaburgu tai laikā no 9. lihds 19. April brauza uſ Rihgu 67 ſtrahgas ar labibu un zitahm leetahm.

Igaunu awiſei „Geſti Poſtimees“ tohp rakſtihtš no Samaraš, kur ari Igauni daſchāš kolonijaš apmetuſſchees, ka par tahm turenes bada behdahm runajoht newarohť wiſ zitadi, kà to ſajihť, ka laudiš paſchi ſipri pee tam efoht wainigi,

semkohpſchana tohpoht tik nekahrtigi un maſ ruhpiigi iſdarita, ka newarohſt wiſ brihniteeſ, ka nedabuhn plaut, fur nau labi fehjiſ. Gan ari Zgauneem taſ gads ir daudſ gruhtakſ bijiſ, bet Deewſ taſſchu iſpalihdſejis zauri. Bet ihpaſchi teem eſoht jabehdajahſ par truhkumu pee ihſtaſ garigaſ aplohpfſchanaſ zaur baſnizu un ſkohlſ; teem iſkaiſiteem maſeem pulzineem taiſ leetâſ eimoht deefgan gruhti un behdigi, behrni uſaugoht beſ ihſtaſ gaiſmaſ un tumſiba un mahnu tiſziba paturoht ſtipri waldibu par daudſeem.

No **Behterburgaſ**. Rihwaſ kana jaunakaiſ brahliſ ir eeſtahjiſ Kreewu deeneſtâ un deenehſ dragunu pulkâ.

— Kâ laſitaji jau dſirdejufchi, taſh atlikufſchahſ rekrufchu iſpirkſchanaſ kwitanzeſ tohp ſtipri mekletaſ un leelu naudu par tahm maſſa. Bet kâ dſird, tad daudſi ar tahm gan buhſ ſtipri peekrahpuſſcheeſ, jo no miniſterijahm eſoht gaidama tahda pawehle, ka ſchiſ rekrufchu kwitanzeſ tik geldeſchoht ſchai nahkſſchâi rekrufchu dohſchanaſ, bet ne wiſ uſ ilgu turpmaku laiku. Daſchi par dahrgu naudu mekleta ſchahdu kwitanzi apgabdaht preekſch ſawa wehl ſchuhpuli gulofſcha dehlina, lai taſ deenâſ waretu no deeneſta atſwabina-teeſ; wiſwairak bagati kaufmani ir tee fabrigeer pehz atſwabinaſchanaſ. Muſſchneeki to eeſkata par ſawu augſtu pee-nahkumu ſtaht Keiſara deeneſtâ un ne maſ no tam ne-atrauteeſ. Tahdu preekſchſihmi Behterburgâ dewa tee pirmee ſaw-walſneeki, kaſ iſg. mehneſi uſ deeneſtu peemeldejahſ; tee bij augſtmanu un generalu dehli no wezu wezajahm muſſchneeku familijahm, kuru wahrdi kâ pirmee taiſ „ſelta ruſkôſ“ tapa eerakſtiti.

— Zik daudſ ſirgu iſg. gadâ no Kreewu walſtſ iſweſti uſ ahrſemehm, par to laſu ſchiſ ſinaſ: pawifaſ iſgahja par rohbefchu 21 tuhſſtots un 1 weenſ ſimſ ſirgu, kahdi 2 tuhſſſtoſchi no teem gahja uſ Aſiju, tee ziti wiſi gahja uſ Bahzſemi, Franziju, Auſtriju u. z. Iſweſto ſirgu ſkaiſ aug gadu no gada, tâ tad jau zaur to ween ſirgi palikſ ſtipri pee ſirguſ.

Behterburga. Muſſu Kungſ un Keiſaraſ ir par pawadoneem zelâ lihdiſ nehmiſ tohſ generaluſ, graſuſ Schuwalow, Adlerberg, Dolgorukow, ari walſſſkantzleris ſirſtſ Gortſchakowſ ir lihdiſ; ahrſemêſ tapehz gudro un dohma, ka ari zitaſ walſſſnorunaſ griboht Englantê iſdariht un ne tik kâ to zeemu.

Behterburga. No 2. Mai buhſ par to gahdahtſ, ka uſ Berlini un Odeſu warehſ ar kureer brauzeneem jo ihſâ laiſa notikt. No Behterburgaſ warehſ lihdiſ Berlini nobraukt $36\frac{3}{4}$ ſtundâſ; tâpat ari no Behterburgaſ lihdiſ Odeſai 54 ſtundâſ, fur tad atkal tuhdaſ ar damſlugaſ war braukt uſ Krimu un Konſtantinopoli. Jo ahtri eet, jo zilweki wehl leelaku ahrtru mu praſahſ.

Maſſawâ dſihwo kahdſ kaufmaniſ S., paſihſtamſ deht ſawaſ leelaſ bagatibaſ, bet ari deht ſawa leela ſihſtuma. Dhtraſ leeldeenaſ rihtâ wiſſch dabuhn grahmatu beſ wahrda parakſta, kurâ winam tohp peeteiktſ to paſchu wakarunoneſt uſ ihpaſchi peefauktu weetu pilſſehſta malâ 1500 rubluſ; ja ne, tad wina namſ tilſſchoht aiſdedſinahtſ. Kaufmaniſ uſdohd to leetu pee poliſzejaſ un ta norahdita weeta tohp ar walſſſihm apſtahdita; tad kaufmaniſ brauz ar to papihru rulli, kurâ ſinamſ nebij wiſ naudaſ, bet papihra gabali, uſ to no-teiktſ weetu, ka war tur ſawu draugu dabuht redſeht un to waktſ rohkâſ nodoht. Bet gaida un gaida uſ taſh weetaſ, bet ne weena dwehſelite nau manama. Sahk jau wiſi kohpâ,

kaufmaniſ un wina ſargi, gudroht, ko dariht un waj nebraukt uſ mahjahm, tē uſ reiſi pamana ſemē noliktſu papihra gabalu ar to wirſrakſtu — „April, April, April!“ Jo bij pirmaiſ Aprilis un kahdſ no S. funga waj nu draugeem waj eenaidneekſeem bij ar ſcho johku ſiſki winu iſtrauzejis.

(P. Z.)

Samarâſ gubernâſ amife rakſta, ka pee Samarâſ ſemſtibâſ teeſaſ lihdiſ 15. Merz preekſch truhkuma zeetejeem bij pawifaſ dahwanu ſanahjiſ 873 tuhſſt. r.; pee Samarâſ zeen. gubernatora bijuſchi eemakſati 117.693 rubli. Samarâ nu gan taſ truhkumſ buhſ nokarohtſ, bet Beſarabija daſchôſ apgabaldſ laudihm wehl eimoht par daudſ gruhti; weſeli apgabali, fur laudihm truhkſtoht fehklaſ laukeem, ko beſ zitu kriſtigu palihdſibaſ nekahdai neſpehjoht ſadabuht.

Witebſkâ neſen nahza gaiſmâ tohti drohſch blehſchu ne-darbſ. Mogilankâſ zukura fabriki (Podolija) preekſch daſcheem mehneſcheem bij abraukufchi 2 ſchihdi un ſazija, ka eſoht ſuhſtiti no tahdaſ un tahdaſ wolofſta waldibaſ, lai ſader fabriki kahduſ 200 ſtrahdneekuſ, kaſ weetaſ mekleta. Schee 2 mehklari uſrahdija grahmatâſ, paſeſ un teeſaſ no-rakſtuſ, un fabrika waldiba noſlehſa ar teem kontrakti uſ 200 zilwekeem un apſohlja tik lihdiſ kâ taſh paſeſ no teem 200 buhſ fabrikim eeſuhſtitaſ, tuhdaſ iſmakſaht preekſch zela naudaſ 1400 rubl. Pehz ne-ilga laika tika paſeſ eeſuhſtitaſ un ta apſohlita nauda iſmakſata. Bet nu aiſgahja nedelaſ un mehneſchi un nenahza wairſ ne kahdaſ ſinaſ. Sahka nu gruntigaki palat klaufſchinaht un atrada, ka paſeſ wiſaſ bij no blehſcheem iſrakſtitaſ un ka tahda pagasta, kahdſ bij uſdohſ, it ne maſ tur nau. Tagad nu mekleta tohſ blehſchu mehklaruſ, bet kaſ ſin, fur teem jau gaſ.

Olonez gubernâ kahda beedriba, kurai peeder kalnu raktuwaſ, ir peenehmufi kahduſ 30 Bruhſchu ſtrahdneekuſ un maſſa teem trihſ reiſ tik leelu lohni, kâ paſchu laudihm, un zere, ka kreewu ſtrahdneeki warehſ no wineem eemahziteeſ to raktuwu darbu weilakſi ſtrahdaht.

No ahrſemehm.

Berline. Biſmarcka ſirſtſ eſoht jau tik tahlu atſpir-dſiſ, ka kattu deenu daſchâſ ſtundaſ eet ſawa dahſâ paſehdeht waj paſtaigaht. Tee, kaſ winu pehz wina ſlimibaſ redſejufchi, ſaka, ka nebuhtohſt winu ne maſ paſinufchi, jo eſoht tik tohti ſakritiſ. Pehz waiga Biſmarckſ gan ari tapehz iſſkaiſſeeſ ſweſchadſ, jo wiſâ ſchini laiſa ne-eſoht bahſdu dſiniſ, tâ ka tagad leela ſirma bahſida ſedſoht wina agrak gludeno giſmi.

Bahzu keiſaraſ ſawu augſtu weeſu, Keiſaru Aleſſandru pawadijiſ, buhſchoht tuhdaſ dohteſ weſelibâſ amotôſ. — Tahſ ſtrihdeſ leetaſ ar katoleem ſtahw wehl tâpat. No teem aprinkeem, fur tee biſkapi ir apzeetinati, tee ziti katolu preeſteri ir waldſchanaſ eeſneegufchi rakſtuſ, ka wini turahſ un nemitejami tureſeeſ pee teem no pahweſta eeſelteem augſteem ganeem un ne no weena zita nelikſſeeſ baſnigleetaſ ko pawehleteeſ.

Bruhſchu walſti iſg. 1873. gadâ walſtſ eenahſſchanaſ bij $244\frac{1}{2}$ milioni dahlderu, turpretim atkal taſh idohſchanaſ 222 milioni d. Ar tahm atlikdamahm naudaſ maſſahſ walſtſ parahduſ.

No **Bruhſcheem** beidſamajôſ gaddſ ir laba teeſa ari uſ Ameriku uſ dſihwi gahjuſchi un tur apmetuſſcheeſ. Bet kâ jau wiſur paſaulê wiſeem ne-eet weenadi, tâ ari tur; daſcheem ir iſdeweſ ihſâ laiſa eedſihwoteeſ, bet leelê pulkſ wehl leela-

kuš grubtumus dabuhn fweſchotnè bandiht ne kà tee grubtumi bij, no kureem dohmaja isbehgt. Nupat ir no Brasilijas kahdas 100 familijas atpakał atnahkufſchas; wiſs taſ, ar ko tee pehrn zela dewahs, ir uſ zela iſgahjis un iſnihzis un kà pehdi-gee nabagi tee nu atkal atnahkufſchi un ſahks nu atkal tepat no jauna ſawu dſihwi. Bet tahdàs leetàs pamahziſchanaſ un paſſubinaſchanaſ, labi apdohmaht, pirms ko dara, maſ ko geld; katrs dohma, waj tad man ne-ees labaki, kà teem ziteem? Dohma un dara un kraujahs ari ſew naſtaſ, kamehr patſ redſ, ka zepti ſwirbuki ne kur mutè nekriht.

Winkenè, kur lihds ſchim wehl daſchi koleera ſlimneeki bij, tagad gohds Deewam ſchi fehriga efoht pawifam mitējuſeſ.

Franzija kehninneeku partija ſtipri atkal ſahk darbotees, waj newaretu ſawam kandidatam, tam Schambor graſam uſ kehninu krehſla uſpałihdſeht, bet leelai puſei tautas ſapulzè taſ leekahs dauds mihtaki efoht, kad ta leeta paleek wehl ſaritinata, jo tagad wehl katrs tura ſawas dohmas un zeribaſ un neweenam nau janofkumſt par iſnihkufſchahm zeribahm. Dſird, ka Schambor graſs pałluſu efoht patſ Werſalà bijis, pa-obſchkereht, kà ta leeta iſhti Pariſes tuwumà ſtahw.

Englauté ſtarp darba dewejeem un darba nehmejeem truhkſt wehl ar weenu iſhtaſ ſaites, tàpat fabriku kà ſemkophibaſ dſihwè. Lihds ſchim tee daſchadu amatu ſtrahdneeki wiſadi iſdarbojahs gan no darba atſtahdami gan zitadi, ka waretu no ſaweem fabriku lungeem panahk lohnes, darba laiſus un zitatudſ labumus, kahdus tee wehlahs; bet kaut nu gan ar weenu ſtrahdneekem paſcheem ta ſlahde atleza un maſ ko zaur to panahza, tad tomehr ſchim leetahm ar weenu atkal no jauna noteekoht, tagad weetu weetahm Englantès fabriku lungi un darbu deweji ſadohdahs ſew uſ to rohkaſ, ka nemeſ pee darba ne weenu no tahdeem, kaſ ne-akratahs nohſt no tahm tułſchu eetrazinataju beedribahm.

No **Bukareſtaſ** ſino, ka Rumenijaſ ſemeſ waldineekam ſirſtam Kahrlim 9. April ta weeniga meitina ar ſcharlaſu miruſi; prinzeſe bij 3¹/₂ gadus weza. Wezaki ir lohti dſiki noſkumufſchi, no wiſahm walſtſ puſehm nahk daſchdaſchadaſ mihleſtibas un lihdszeetibaſ ſihmes no pawalſtneeku puſes, kaſ par ſawahm waldineeku behdahm lihds noſkumufſchi.

Par **Wakar-Afrikaſ** kraſtmatu apgabaleem, kur neſen Englandeefchi dabuja karu weſt ar Aſchanteefchu paganu tautu, kahds kungs, kaſ patſ tur bijis un tagad Rihgà dſihwo, rakſta eekſch „Rig. Zeitung“, ko wiſch tur dabujis peeredſeht. Tahs kraſtmalaſ paſchàs iſſkatotees deefgan behdigas, bet kad pa-eimoht pahri deenas gahjumu dſikati ſemè, tad eefabkotees tee ſilto ſemju jaunkumi kraſchchnajòs meſchòs un wiſadàs Deewa radibaſ. Miſionari efoht prohwejuſchi turenès puſès ſahk audſinaht ari muhſu dahſu ſtahdus, bet maſ taſ iſdeweſ, tił ſalati un gurkiſchi dauds maſ kurp kluufchi, bet muhſu kartupeliſ it ne maſ tur nepadohdotees; kad uſ deenwideem eet, tad Madeira ſala ir ta beidsama rohbeſcha, kur wehl kartupeli iſdohdahs, tahlał wairſ ne. Turènès puſehm ir weena zita melnibrubna, duhres reſna ſakne, ko ſauz Jamſ un kaſ wahrita gandrihſ tàpat ſmeke kà kartupeli. Taſ apgabalaſ patſ ir lohti neweſeliſ; turklaht breeſmigſ karſtums, zaur zaurim efoht pee 33 grabdi ſiltuma ehnà; uhdens truhkums ir leelſ, preekſch wahrifchanaſ un dſerſchanaſ rauga leetus uhdeni kur tił ween war kraht. Tahs breeſmigakahs radibaſ tur gar to juhrmali ir tahs ſchuhkſkaſ, aiſ tahm tur mudſcheht mudſch, bet zuhkaſ un wiſtaſ atkal ir

tur par leeleem ſargeem pret ſchuhkſkahm, kohſdamas un knahbdamas winas aiſtrenka tohs tahrpus no zilweku dſihwo-ſleem. Wehl leelas mohkaſ un behdas tur darohk ari ſkudru radibaſ, ihpaſchi tahs brubnahs ſtaigulu ſkudras, kaſ milio- neem kohpà ſawirknejuſchahs, kur kahdu zetu uſnehmuſchàs eet teeſcham wirſu, weenalga waj taſ ari zilweku mahjokliſ buhtu, ari par upitehm winas buhwe tiłtus un eet pahri, kur nodohmajufchàs. Zilwekeem jabehg no nama ahra, kad ſkudras uſnem turp ſawu zetu wiłkt, jo nezil ilgà laiſa ir wiſas iſtabas pilnas un wiſs tohp ſa-ehſtſ un ſapohſtihtſ. Taſ weenigais glahbejs pret ſchim ſkudrahm ir atkal kiralakaſ, tapeh; tad tahs tohp wiſur mihtas turetaſ un ſkraidele pa wiſahm iſtabahm; kaſ ar to nau eeradiſ, tam deefgan taſ reebjahs. Tee nehgeri ir wehl wiſa paganu tumſibà, dſihwo weenà karofchanaſ tauta pret tautu; katram nehgeram ir ſaws ggrais dunziſ klaht, ar ko ſawu pretineeku tuhdał nodur un tam nogreeſch galwu waj degunu un auſis un ar to tad iſleelahs.

Wahzu ſlawenais gudribaſ meſteriſ Kantſ uſtraſta iſchòs wahrduſ: „Seewahm buhs buht kà atbałſam un tił uſ to atbildeht, ko winahm jauta, bet tahm nebuhs wiſ kà atbałſam ar weenu to beidsamo wahrdu patureht.“ S.

Kalnamiſchàs un Penkuleſ draudſes *)

ſwineja pagahjuſcha gada pirmaja atwentè preeka- un gohda ſwehtkuſ, peeminedamas ka winu zeen. mahzitajs Rutkowsky tahm jau 25 gadi ir par dwehſetu ganu. Schihs gohda deenas rihtà ſapulzejahs mahzitaja miſchà baſnižas pehrminderi, pagasta wezakee, ſkohlotaji ar ſkohlaſ behrneem un wehl ziti pagasta waldifchanaſ un teeſas lohzełli. Skohlaſ behrni uſſahka ihpaſchu, preekſch tahs deenas ſarihmetu apſweizinaſchanaſ dſeeſmu, rakſtama kambara durwiſ atwehrahs un zeen. mahzitajs, preezigi pahriſteigtſ, eetahjahs durwiſ un klaufſijahs uſ dſeedaſchana. Pehz pabeigtas dſeeſminas nahza zits pakat zitam, 2 Penkuleſ un 2 Kalnamiſchàs baſnižas pehrminderi zeen. mahzitajam klaht un paſneedſa katriſ kahdu, no draudſehm dehtu gohda dahwanu. Katriſ pehrminderiſ runaja turklaht kahdus derigus wahrduſ par apſweizinaſchana uſ ſcho gohda deenu, draudſes lohzełli wahrda zeen. mahzitajam pateizibu ſazidami par wina ne-apnikufſchu puhleſchanohs un ſawas draudſes wadiſchana uſ Deewa wahrda ſahlainahm ganibahm. Peeneſtahs dahwanas bija gan tahdas, kaſ tuhlin bruhkeſchanaſ lohti derigas, gan tahdas ſudraba leetaſ, kaſ war buht par peeminas ſihmi uſ ilgeem gadoem. Winu wehrtiba bija pahrał par 160 rubuteem. Skohlotaji dewa zeen. mahzitajam, kà ſkohlu pahrluhkotajam, wiſu draudſes jauneklu un behrnu wahrda pateizibu par lohti miħligu lihdiſchinigu ſkohlaſ buhſchanaſ wadiſchana un luhdia, lai wini ari uſ preekſchu ar ſawu augſtaku ſinamibu kra- jumu, tił pat miħligi palihdſetu, draudſchu behrnus iſaudſinaht par tahdeem zilwekeem, kaſ prohkt gohdaht Deewu un ſawus wezakus, kaſ buhtu derigi un paklauſigi pawalſtneeki un praħtigi Latweeſchi, kaſ par ſawu tautibu nekaunahs un zitaſ tautas nenizina, bet wiſas garigas mantas, ko zitaſ tau- taſ teem paſneedſ, ar pateizibu ſanem.

*) Rakſis ir druſzia noſebojees, bet negriſkam to laſtajeem tapeh; atraut. Medaſzija.

Nu zeen. mahzitajis isteiza wiseem fapulzeteem firnigu pateizibu par to mihligu pahrssteigfchanu, fo wineem schini rihtâ fataisijufchi un ufaizijnaja wifus, lai ar wineem kohpâ zelôs nometuschees dohd pateizibu tam debefu Tehwam, kas wineem lizis peedfihwoht no fawahm draudsehm tahdu leelu mihlestibas parahdischanu. Tad nodseedaja wehl wisi kohpâ to dseefmas perschu „Tam Tehwam pateizam“ un pehz kahda, ar daschadahm farunaschanahm pawadita brihtina, aizinaja wifus weefus pee aplahta brohstasta galda. Schè runaja wehl daschu peeklahjigu wahrdu un usdseedaja „augstu laimi“ zeen. mahzitajam un draudsehm. Basnizas laiks bija jau klast un wisi dewahs nu preezigi us jauki ispuschkoto Penkules basnizu. Deewakalposchanu notureja, lohti pilnâ basnizâ, eerastâ kahrtâ. Kad zeen. mahzitajis pehz spredika ar dedfigeem wahrdeem Deewam pateizibu dewa par to leelu, schinis 25 gadôs parahditu schelastibu un ari draudsei pateiza, par winas mihlestibas parahdischanu, tad gan wiseem klausitajem sirds jo stiprak fasila un wisi Deewam preezigu pateizibu dewa, ka Winsch teem lahwis tahdu gohda deeninu peedfihwoht. Tikai bija janoschello, ka neweenam no muhsu laiminu zeen. mahzitajem nebija walas, muhsu gohda deeninu ar fawu klastbuhfchanu puschloht. F.

Daschadas radibas ka laika paregoni.

Starp tahm daschadahm simehm, ar fo dabas mahte fawu leelu Deewa dohtu spehku parahda un ar fo wina stipri feenahs klast ari katram zilwekam, ir ar weenu japeemin ta gaisa buhschana. Gaisa jubra weenadi ween wilnodama un tomehr tahda pati ufturedamahs pee wifas grohsibas, ir no leela swara preefch wifa, kas wirs semes noteef. Ari zilweks pa dalai ir padohs winas warai. Kad deenas un deenas leetus lihst un tas debes pelekâ apgehrbâ tehrpees, ka smags dehis pah muhsu galwahm karajahs, tad ari zilweks ir sa-ihdhis un sanihzis, nepreezigs, it ka kas tam truhktu. Un kad debes atskaidrojahs, ari zilweka waigs tohp atkal spohschaks. Kad siltai faulitei mihli spihdoht mehš pee fawa darba eimam, tad it ka ar gaischaku prahtu, tschaklakeem spehkeem, leelaku preeku wifu rohkâ nemam; turpretim kad faufais, nemihligais seemel-rihta wehjsch pawafara puhfch, jeb mikli aukstais deenwidus-wakara wehjsch rudeni jeb kad laiks un gaisš peepeschi mainahs, tad slimneeku skaitš pa wifahm malahm wairojahs; pee pastahwedama skaidra gaisa schis skaitš atkal masinajahs.

Bet ne ween ta apgabalis gaisš lihdsdarbojahs pee muhsu garigas un meefigas labklahfchanahs, bet winsch ari stipri pee wifas darbu eedalischanas lihds runa. Das kugineeks fawâ zelâ, tas klausmanis ar fawu pelnu, tas sweijneeks ar fawu sweiju, gehgeris ar fawu medischanu, semkohpis ar fa-weem darbeem, tee augi fawâ augfchanâ, tee lohpi fawâ wese-libâ un dauds wehl zits kas, wifs tas luhko us gaisu. Zif lohti ihpafchi seemela mehrenajâs pufes, fur gaisa grohsiba jo leela, mehš prohtam gaisu zeenaht, to redsam jau no ta wezu wega eeraduma, katru deen fur un ka fastohpotees ar ween ari par „laiku“ jeb „gaisu“ fawus pahri wahrdinus eefchaut pulkâ; katrs, kas ne par fo gudraku waj nu nesh waj negrib runaht, istabâ eenahzis, lihds ar pirmeem apfweizinaschanas wahrdeem ari tuhdał steidsahs peeminneht, ka schodeen falst, jeb ta tad jauks laiks jeb zitu fo no mihla laika pastahstih, fo ohtes patš jau gan ari sin, bet tomehr to drohfschi dara fina-

damš, ka abeem, teizejam ka klausitajam, ta leeta lihds ruhš. Tapehz nau fo brihnitees, kad ka agrak, ta ari scho baltu deen mekle pehz simehm un wehroschanahm, ar fo dauds mas to tagadeju ka nahlamu gaisu waretu fawâ pahrspreeschana un sinâ tureht. Katrs fawâ weeta ranga scho leetu dibinaht un luhko us debes isflatu, us mahfuteem un miglu, us duhmu kaphfchanu, us augeem un lohpeem un simts zitahm leetahm.

Gan buhtu jauka leeta faenent kohpâ wifas schis kauschu wehroschanas un tur tohs kohdolus islohbiht no tschaumalahm. Bet schoreis til gribu ar lasitajem te peeminneht tahs radibas, kas jau no pat wezeem laikeem tohp par wareneem laika paregoneem eeflatitas. Tur tad ari weetahm sinams buhs mums japeemin, ka wehroschana ween bes dsilakas jehgschanas war weegli greisôs spreedumôs eewadiht.

Laitu eepreefchu wehrojoht jau no fen laikeem tee gahju putni tohp par leeleem paregoneem tureti. Mehds faziht, kad gahju putni lohti agri zela dohdahs us deenwideem, tad tas simejoht us agru, bahrgu seemu; turpretim, kad winni wehlu te paleek, tad wehla weegla seema gaidama. Kad gahju putni agri atnahk, tad gaida agru siltu pawafaru un ohtredi, atkal wehlu aukstu. Wehl seemu norahdoht, kad starks waj besdeliga pret fawu eeradumu diwi reis pere. Waj tas wifs nu gan war teefa buht?

Ka lasitaji to jau sinahs, tee gahju putni fawâ eefchana waj nahfchanâ tohp flubinati un dsihiti zaur weenu eefschkigu juhsmu dsenuli, fo mehš zilweki nespehjam dsikumâ nokohpt. Scho eedsimtu prahtu mehds nosimeht ar to wahrdu „instinkt.“ Pehz fawa instinkta tahs neprahsigas radibas dara, fo winas dara, un pahrwaldawisu winu muhschu. Beidsamajôs laikôs, fur nu gan ar ween wairak ari gan lohpinu dsihwibahm darbojahs, gudrotaji gan nu spreefch, ka schis instinkts ne-esoht wis tas weenigais waldineeks par lohpinu, ka to daudsfahrt dohmaja, bet ari lohpeem un swehreem esoht fawas dohmas, kas atspeeschahs waj nu us eedsimumu waj eeradumu, waj peedfihwojumeem. Jo ir deesgan japeerefs, ka lohps pee wifa fawa instinkta zil daschu reis apmaldahs, un tahdam ihpafchi eedahwinatam prahtam tatschu wajadsetu ar weenu tam nemal-digam zela rahditajam buht. Bet waj nepeerefs, ka starks waj besdeliga un ziti gahju putni fawâ eefchanas waj atnahfchanas laika stipri pahrschekinajahs un zaur negaiditu usnahfchu aukstumu pohstâ aiseet? Sinams leelais pulks tas nau, bet daschi tomehr ir. Daschuris lohsis un pihles par agru atnahkuschas dewahs atkal atpakal, no usnahkuschâ faltuma isbaidetas. Ta wehl pehrno pawafar gahja Wahjsemê starkeem un zeelawahm, jo bij zaur siltu Februar likufchees peewiltees. Kur tad nu paleek tas wadons, winu instinkts? Fo nu tahdi paregoni lai ir wehrts, kas paschi ta peekrahpjahs? Pateesi, tas ne muhscham newar buht, ka weens putninsch jau rudeni lai parefs, kas wifs tai nahkuschâ seemâ buhs peerefsams, lai pa tahlu strehki eepreefchu jau farefs tahs jaukas waj nemihligas deeninas nahlam. Tee gahju putni wisupirms til luhko un leekahs sewi waditees zaur to gaisu, kahds patlabon ir. Ta tas nahk, ka pastahwigi jauks laiks winus til tahlu famul-finâ, ka fahk ohtreisi pereht. Starks 1857. gadâ dauds weetas diwi reis pereja un tapat bij ari jau notizis karstajâ wafara 1811. gadâ. 1857. gadâ Septembara eefschumâ, fur zitôs gaddôs jau zela taifahs, besdeligas wehl patlaban baroja ohtrohs behrnus ligdôs. Teem nu wiseem bij wifadi wehl laiks jawilzinahs, lamehr behrnus dabuja iswest. Un kad wini atkal no sweschotnes dohdahs atpakal us dsimteni, fur grib atkal

ari fawu ligsdinu taifihit un behrnus ispercht, tad eefsch ta wifa wehl nau wis meflejams paregonu garo, kas nedelas un mehneschus jau lai us preekschu nowehro, kahdas laika grohshbas nahks un buhs gaidamas. Ta tad sakam, ka ta paregonu skunste pee muhsu gahju putneem nau wis no swara un tas bij ihsts gudrineeks, kas it ka attaisnodamees isdohmaja to sakamu wahrdu: *W e e n a* besdeliga wehl nerada wasaru.

Gehgeri atkal eeflata ahpschus, semkohpi tahs leelahs lauku schurkas par laika paregeem; kad alas leelas un krahjumi tur eefschâ leeli, tad gaida garu, zeetu seemu; bet kad dsilaki to leetu apskatihs, tad redsehs, ka wis tas atlez no weeglas fames, fur ala weegli paleelinajama, un no pilneem laukeem, fur weegli alu ar grandeem pildiht. Kugineeki, iweijneeki un gehgeri wehl luhko us dauds un daschadeem putneem, fur tee fawus pereklus taifa, kad nahk un kad eet. Bet schee wisi ir ka neeks pret to weenu sen daudsinato laika paregi, prohti firneklu; Kad tas pawasara waj rudeni fawu tihklu atstahj un nemeerigi apfahrt skraidele un no greesteem laischahs gar saweem pawadeeneem semê, tad buhs us to smalki luhkoht, kad winsch apstahj, paleel karajotees jeb atkal gar pawedeenu eet augschâ. Jo garaks tas pawedeens, jo faufaks buhs tas gais, wasara lohti karsts, seema lohti aufsts. Zil reises firneklis atkal eet augschâ, tik beeschi buhschoht leetus un sneegs gaidams, zil reises nahk us semi, tik reis nahkschoht faufs, skaidrs gais. Un wis tas esohht smalki us 11 nedelas us preekschu. Wehrotaji tapehz mehdsa scho pawedeenu mehriht un 11 dasas eedaliht un ta tad preeksch katras nedelas tahs wehroschanas falikt. Bet wisi tee ir ihsti neeki. Preeksch kam gan firneklis lai staipahs un kustahs paredsedams nahkschu seemu, jo leelais pulks firneklu ne mas to seemu nesagaida, nobeids agral jau fawu muhschu. Bet kad nu wiskas schihs wehroschanas us garaku laiku eepreekschu pateesi par neekschanohs fauzam, tad luhkosim wehl us tahm wehroschanahm, kas nesneeds wis tahlu us preekschu, bet us paschahm tahm tuhda nahkschahm deenahm. Te mums japeemin besdeligas, kas augsti mundri skraidele, kad pastahwigi jauks laiks un skraida atkal semu un gar uhdeni, kad leetas tuwu flahht. Ari siwis, schee ne zil gudree radijumi, pehrkoni un wehtras manidami swaidotees gaisa; pihles un sohhs masgajahs un perahs. Tahm leetahm nu ir gan sawa grunts, bet tahs minetahs radibas nedarbojahs wis ta tapehz, it ka neredsedamas ko nahkam, bet tapehz, ka winas jau mana atnahkschu to sawadu gaisu, kas eefsch wineem sawadas juhsmas zel. Saufa laika ohdi, muschas un knauschi kahp dauds augstaki, lai tur waretu lehkaht un ispreezatees, waj tas nu brihnums, ka besdeligas, kas schohs kustonischus grib mediht, ari wineem pakat dohdahs augstaki gaisa; turpretim, kad gais ir milks, tad wisi tee kustonu pulki nolaischahs semu un gar uhdeneem un tapehz tad ari besdeligas un ziti putnini jo semu skraidele fawu dsihwibas usturu meledami; ari siwites mana, ka medijums tuwuma un pa paschu uhdeni skraidele, tahs lehka un tohp tad atkal jo weegli pamanitas un sakertas no gudrakahs pihles. Tahs sihmes wiskas ir weegli no tam saprohtamas, ka tahm dsihwibahm pee katra gaisa sawadi saws usturs jamekle, ka karstajâs deenâs teem preeks ispehrtees un flapinatees u. t. pr. Dâpat ir ar tahm leetus sihmehm, kad furi sahli ehd, kaki laisahs, wardes kurkschl, muschas dur, skudras sawus pautinus nefs olâs u. z.

Bar dehlehem jau bij rakshits Latw. aw. isg. gada gahjumâ. Peeminu te wehl firnekla papreekschludinaschanu: Kad firne-

klis fehsh tihkla preeksch sawa paslehpja ar taifni issteptahm kahjahm, tad to 9. deenu (pee jauna firnekla jarehina 11. deena) pehz tam buhs skaidrs gais; kad firneklis pa pusei fehsh sawa zaurumâ ar pus eewilktahm kahjahm, tad tai mineta deena buhs grohshs laiks, bet kad pawisam aisgreesees un ala eelshdis, tad buhs leetus waj pehrkons u. t. pr. Katrs prahtiges war noprast, zil neeziga wifa schi gudriba ir. Firneklis sawa paregu gohda ir eetapis ihpaschi zaur weenu notikumum, ko te gribu peemineht. Katmehrs, weens Frantschu generalis 1787. gada Dllantê tika no Wahzu uswaretaja zeetumâ eeliks Utrektas pilsehtâ us 25 gadi. Firnekli bij wina weenige beedri un nesinadams, ko ais gara laika eefahht, winsch darbojahs ar teem firnekleem. Generalim bij weenâ waiga plusas sahpe, kas katreis ar laika mainischanohs eeradahs. Un katreis, kad wina waigs winam sahka sahpeht, winsch manija, ka ari firnekli pasuda un kad pehz gaisa lauka luhkoja, tad redseja, ka bij nejauks gais; kad galwasahpes mitejahs, tad nahza atkal firnekli gaismâ un ahra bij skaidrs gais. Ta winsch nodarbojahs ar saweem beedreem un beidsohht katram teiza, ka prohtohht us 10 deenas eepreekschu laiku pasludinaht. S gadus winsch jau bij sawa zeetumâ aishwadijis, te tai seema 1794 Frantschu kara spehks eelausahs atkal Dllantê un gahja pa ledu ar ween us preekschu tahlu semê eefschâ. Peepeschi Dezemberi ishahza atlaidens laiks; ledus sahka kust un Frantschu generalis Bischegri bihdamees, ka nepasaude wisu sawu kara spehku, bij jau gataws, ka tik ween war, meeru dereht ar pretineekeem. Bet muhsu zeetumneekam isdewahs nolaisht grahmatu pee Frantschu komandeera ar to sinu, lai tik wehl turotees, jo pehz 12 deenahm buhschoht atkal stiprs fals, kas uhdens zelus drohshus darischoht, jo wina zeetuma firnekli to skaidri sludinajoht. Komandeeris tizeja tai sinai un neslehdsja wis meeru un nogaidija un riktigi pehz 12 deenahm eestahja atkal stiprs fals; upes un kanali bij drohshi pahreimami un Frantschu kara spehks eenehma Utrektu un muhsu zeetumneeks Katmehrs tika sinams tuhda ispestiht. Ta tad wifa schi Dllantes uswarefchana nahza firnekleem par gohdu. Katmehrs 1798. gada rakstija Parisê wefelu grahmatu par scho firneklu gudribu, ta grahmata tika ari wahzu waloda pahrzelta un isgahja tahlu laudis. Bet nezil ilgi te atkal Katmehram pascham ar tahdu pat sludinaschanu no saweem firneklu paregeem isgahja pa wisam greifi. Un kad jau ta teem swarigakajeem paregeem wihahs, kahdu drohshibu tur lai leel us teem ziteem masakeem paregeem? Katrs, kas to leetu dsilaki wehrojis, pahrdohmajis un pakat gudrojis, tam jafaka, ka tahs simts un tuhkstosch dsihwibas, masas un leelas, katra sawa Deewa un raditaja gohdibu parahdidama, gan jo smalki un dauds smalkaki ne ka zilweks katya brihdi nomana, kahds gais jau ir, fur jau faufums waj mitrums ir eegrohsees, bet wiskas schihs dsihwibas us preekschu it ne ko nespeht paredseht. Ta nu ne zitadi jaspreech, kad ar prahta gaismu eet usluhkoht tohs daschadus wehrojumas gaisa buhschanâ.

C. S.

Zauneklis un rohsite.

1. Ak mihta rohsite,
Ko seedi tu wehl schê?
Man sirdi skundini
Un asras birdini.

